

Ана Римар Симунович*
Александра Дејановић**

Универзитет у Новим Садзе
Филозофски факултет
Оддзелене за русинистику

UDK 012 Kišjuhas J.
doi: 10.19090/rs.2024.8.12-31
Оригиналан научни рад
примљен 20.10.2024.
прихваћено за штампу 01.12.2024.

БИБЛИОГРАФИЈА РОБОТОХ ЯКОВА КИШЮГАСА***

У теж роботи ше пробовало составиц библиографију Јакова Кишюгаса, визначног просвитено-педагогијског фајновца, автора великога числа читанкох, учебникох и приручникох за порядну и виборну (скорей факултативну) наставу по руски у основних школох и гимназији у хтореј ше настава одвива на руским језику. Роботи буду подзелени до већеј категоријох: читанки, књижки Руски језик и култура висловијованя, роботни листки, учебники за виборну наставу, лектири, робота на збиркох задаткох за упис до штредней школи, статије, прикази књижкох и рецензије, а дати и преглед литератури о авторови односно њего професијней роботи. Јак прилог библиографији, у роботи ше наводзи и кратка биографија Јакова Кишюгаса, у хтореј препатрунок њего роботи у настави, просвитено-педагогијней роботи, јак и темох хтори Јаков Кишюгас вигледовал у рамикох научкових пројектох односно викладал на конференцијох.

КЛЮЧНИ СЛОВА: Јаков Кишюгас, образоване, читанки, учебники по руски, просвитено-педагогијна робота.

Јаков Кишюгас (1948–2024) визначни просвитено-педагогијни роботник у образовану по руски, але и у ширшем заједници. Гоч не дуги период у хторим бул присутни у наставијак наставници, њего непреривна присутносц у образовану по руски охабела значни шлед починаоци од седемдешатих рокох XX вику по нешкайши час. Кишюгас витирвало и упарт робел на прихтвовану читанкох, учебникох и роботних листкох за виучоване руского језика и збиркох задаткох за упис до штредней школи хтори у великеј мири утврдовали методику образованя по руски. Немерліве доприношење дал и у рамикох унапредованя стандардох домскога змесцена, а роботу на осучасњавану живота у школарских интернатох пошвецено робел и з позицији републичнога надзорника за школарски стандард у штредњошколских домаох и интернатох.

* anarsimunovic@ff.uns.ac.rs

** aleksandra.dejanovic@ff.uns.ac.rs

*** Тежа робота часцј научковога пројекту „Синхронија и дијахронија у русинистици – језик, књижевност, историја и култура“ хтори финансованы з боку Покрајинског секретаријату за високе образоване и научкови гледовацку дјељносц А.П. Войводини.

БІОГРАФІЯ

Яков Кишюгас народзены 1. новембра у Руским Керестуре, дзе здобул основне образоване. Штреднє образоване предлужел у Новим Садзе, у Гімназії „Светозар Маркович”. Студії русійскага языка и литературы запачал у Новим Садзе, а закончел их у Сараеве. Работни вик почал як професор русійскага языка у видвоенім оддзеленію гімназіі з Руского Керестура хторе теды існовало у Гімназіі „Жарко Зренянін” у Вербаше. Потым предлужел робиц у Образовным цэнтре „Петро Кузмяк” у Руским Керестуре, дзе часц наставніцкага кадру бул од 1971. по 1977. рок, а у ёдним периодзе бул на позіцыі помочніка директора.

До Нового Саду ше преселел 1981. року, кед як совітнік за рускі языку почал робиц у Просвітно-педагогійним заводу Войводини. У тым периодзе його значне доприношене образованню на рускім языку мож спатріц и през авторства и коавторства учебнікох за рускі языки, а ту слово о скоро шицкіх читанкох и граматикох за основну школу, хторы ше и нешка хаснүе и у віборнай и порядней наставі. Докторат *Одношене літературного и животного искусства у наставі літератури од I по VIII класу основного воспитання и образования* одбранел 1992. року на Філозофским факультету у Новим Садзе, под менторством проф. др Юлияна Тамаша.

Значны период работнага вику пошвецел рускому языку як вікладач, прекладатель, автор и коавтор скоро шицкіх учебнікох за основну школу у порядней и віборнай наставі, автор тестох за закончующи испит на концу основнай школы, потым як длугорочны совітнік и над'зорнік за рускі языки, ёден час як доцент на Оддзеленю за русиністику, а тиж и над'зорнік за школьнія стандарты на державным уровню. На Оддзеленю за русиністику бул ангажавани на предмету Методика наставі рускага языка и литературы. Потым бул ангажавани у Миністерстве просвіти рэспублікі Сербіі як над'зорнік за школьнія стандарты у штреднішшколскіх домох школьніях, односьно интернатох на територіі Сербіі. Зоз тей позіцыі вітырвало робел на осучасніванию стандартох у домох школьніях и у пракси и през пісане приручнікох и кніжкох. Работни вик закончел як директор Дома школьніях штредніх школох „Бранково коло” у Новим Садзе дзе робел од 2001. по 2013. рок. Зоз того работнага места пошол до пензіі.

Добитнік є Святосавскай награды за два учебнікі рускага языка за віборну наставу. Награда му додзелена за креативну просвітно-педагогійну работу у конкурэнцыі шицкіх учебнікох на меншинскіх языках у Рэспублікі Сербіі медзі хторима найлепши були праве тоти хторы написал др Кишюгас. Часопис за науку, литературу и культуру *Шветлосць* котры выдава НВУ „Руске слово” наградзел го два раз за окремне доприношене у рускай науки, литературы и культуры. Умар 10. мая 2024. року. Поховані є у Новим Садзе.

РОБОТА НА УЧЕБНІКОХ

Починаючи од 1977. року, кед ше, спрам податкох хтори нам були доступні, відно зоз Юліяном Тамашом и Дюром Сопком, першираз зявив як автор читанки за штредню школу, по 2022. рок, кед обявена остатня читанка з його авторством, можемо заключиць же слово о скоро пейдзешатрочній континуованій роботі на составянню читанкох за потреби настави на руским языку. Слово о читанкох од другей по осму класу основній школи и о єдній читанки за трецу класу штредній школи. Вецей виданя истей читанки, хтори углавним представляю и дополнені або вименені виданя, шведоча о витирвалей роботи, але и вше присутній особи у тим периодзе у образованю по руски.

Окрем читанкох, хтори унапрямени на літературни тексты и їх виучованє, Яков Кишюгас пошвецено робел и як єден з авторах учебнікох и роботніх лісткох у хторих ше пестує и виучує руски язык и культура висловівания, тиж од другей по осму класу основній школи, а у периодзе од 1986. по 2022. рок. Тиж так, автор є и трох учебнікох за виборну наставу руского языка з елементами національнї культуры, єден за першу, другу и трецу класу основній школи, други за штварту, пияту и шесту класу и треци за седму и осму класу. Пририхтал и два лектири за висши класи основній школи. Значне Кишюгасово доприношенє и кед слово о пририхтованю збиркох задаткох за упис до штредній школи, дзе ше як редактор зявлює не лем у збиркох за руски язык, але и за словацки, мадярски и румунски. Статї Якова Кишюгаса обробяю теми у вязи зоз образованьом и воспитаньом, а прикази книжкох и рецензії писал за книжки з рускей літературі наменені дзецом и одроснутим, а написал и єден приказ книжки *Српско-русински речник* (2005). Препатрунок прекладох указує же ше у тей обласци затримал од 1977. по 1982. рок, кед слово о прекладаню лектирох и учебніка за географию за седму класу основній школи. Окремне доприношенє Кишюгас дал и як особа хтора у інтервьюх и рижних авторских текстох давала читательней публики попатрунки фаховей особи на стан у образованю по руски.

СТАНДАРДИЗАЦІЯ ДОМОХ ШКОЛЯРОХ

Перши контакт зоз домами школярох Яков Кишюгас здобул ище як школляр, кед и сам пребувал у штредньошколским доме у Новим Садзе. По законченю студийох почина робиц у Гімназії „Петро Кузмяк” у Руским Керестуре хтора 1977. року постава Образовни центр и 1978. року достава нови, сучасни будинок.

Як сотрудник Министерства просвіти пошвецую ше роботи на формованю сучасного стандарду у школярских домох и интернатох. Фундамент тих стандартох поставел у пририхтованю нових програмох и

приручнікох за применьованє одредзених стандардох у пракси. Меновани є за секретара комисії за виробок новей кніжки *Програм васпитног рада у домовима ученика* хтори зоз друку вишол 1997. року. И сам Кишюгас за тоту програму гварел же була фундаментално иншака у одношеню на предходну, та место соціалистичного думаня же поєдинець треба же би у подполносци бул подредзены заєдніци и колективу, запровадзене становиско же поєдинець треба же би бул найлепша верзия себе (Kišjuhas, 1998).

У ёдней зоз його найзначнайших кніжкох, у приручніку за воспитачох у домох школьніх *Стратегіје васпитања: приручник за васпитаче у домовима ученика* обачліва педантносц у толкованю поняцох хтори важни за розумене характеристики живота и воспитаня у специфічных обставінох. Тиж так, Кишюгас на самим початку гутори же и сам ма почежкосци дефиновац правилни кроачі у процесу воспитаня, та у уводніку толкує потребу же би ше и тот сегмент образованя ясно и недвосмислову ушорел: „Тота кніжка результат намири же би ше превозишли части непорозуменя до хторих приходзел и ёй автор пробуюци помириц або голем прибліжиц праксу воспитнай роботи у домох школьніх и теорийну думку о воспитаню” (Kišjuhas, 2009: 7). На тих проблемох Кишюгас витирвало робел по конец живота.

Яков Кишюгас ведно зоз сином Алексеем Кишюгасом 2002. року обявел значну кніжку за воспитну роботу у домох школьніх штредніх школох *Интернаты – светско искусство*. Кишюгас наводзи же кед кніжка настала було вецей як 3000 сайты зоз презентациями интернатох хтори исную у рамикох школох и дати прецизни податки о вецей интернатох у швеце през хтори представени розлики у цільох, мисійох, организаций и приему хасновательох. Кишюгас як главну прикмету нашей домской системи толкує же ше у нас школьніе боря и конкурю за место у школи и дому, покля у жемох заходних культурох школи и доми ше медзи собу змагаю же би школьнір постал іх (Kišjuhas, 2002).

Яков Кишюгас на самим концу своєй професійнай карієри бул ангажовані як управнік Дома школьніх штредніх школох „Бранково коло” у Новим Садзе. Його искусство зоз тей позиції на хторей бул службай як деценю часто указовал и анализовал у веліх приказох, статьох и роботох на конференцийох на хторих участвовал, а научово вигледованя, але и практичне знане применьовал у двох управніцких мандатах од 2001. року по пензию 2013. року.

УЧАСТВОВАНЕ НА КОНФЕРЕНЦИЙОХ И ВИКЛАДАНЯ

Кишюгас участвовал на веліх медзинародных конференцийох и научовых сходох у иножемстве и у нашей жеми. Бул длугорочни сотрудник Института за экономику и финансії (нешка Институт за экономию и право) як автор и викладач. Пленарно викладал на вецей конференцийох „Васпитні рад у домовима ученика

средњих школа Републике Србије” хтори були наменени руководитељом и воспитачом у школарских и студенских домаох. Теми зоз хторима ше занімал були вязани за школарски и студенски стандард, а його практичне и теорийне знане було хасновите и у дебатох хтори були вязани за конкретни ришованя проблемох и спокусох у воспитнай роботи у интернатох и домаох.

На медзинароднай конференциі за воспитачох у школарских домаох у Словениі „Modeli vzgoje v globalni družbi” 2007. року дзе бул и еден зоз рецензентох за научову роботу, викладал научову роботу *Концепција воспитног рада у домовима ученика у Републици Србији*. Анализовал розлични концепції воспитаньох, іх цилі, методы, тематику и результаты. У контексту поставяня цильох образованя Кишюгас констатуе: „Воспитане, як уж поведзене, саме по себе не ма циль. Циль ма хтошка други. Зоз того шлідзи же поняце цилю не виходзі зоз самого поняца воспитаня, але то конкретна вимога хтору дружтво поставя у складзе зоз станом своіх, насампредз, политичных и экономских намирох ёдней зоз своіх институцийох” (Kišjuhas, 2007: 46) Не зменшуюци окремну значносць школарских домаох и интернатох, Кишюгас толкуе же вони не маю фундаменталну улогу, але можу буц индивидуално барз важни и констатуе же ше циль муси посциговац так же би кажди поєдинець бул свидомо и обдумано уключени до нъго. У спомнутай роботи, Кишюгас анализуе нову программу воспитнай роботи у домаох школярох и дава заключене же ключни разлики праве у концепції воспитаня хтора у ней одредзена (Kišjuhas, 2007).

Окремне доприношене у явним живоце Руснацох Кишюгас дал у численых участвованьох на конференцийох, симпозиумох, дебатах и трибинох хтори були вязани за руски идентитет, науку, образоване, литературу, культуру и подобне. Участвовал у виробку документу *Национална стратегия Руснацох у Сербии по 2020. рок* хтори прилапена 22. децембра 2012. року на прокламативнай схадзки Национальнаго совіту рускай нацыональной меншини. Слово о документу групи авторох, визначных научовцох зоз рижних обласцох, хтора составена зоз идею же би ше бліжей одредзел стан у датим моменту и одредзел рамик вредносцох гу хторим би ше руска заедніца мала ориентавац у обласцох образования, культуры, информаваня и службеним хаснованю языка и писма, а цо ингеренції национальных совітох у Рэспубліцы Сербія. Тот документ понукнул стратэгійны цилі, опредзеленя и акцыйни план за будучносць рускай национальнай заедніцы.

Участвовал у проэкту Фонду за отворене дружтво зоз Београду „Модели организања ётничких заједница у мањинском положају на примеру Русина и Украјинаца” ведно зоз академиком Юлияном Тамашом, проф. др Янком Рамачом и мр Дюром Гардийом (2000–2001). У Културним центре у Новим Садзе 2018. року отримана трибина „Време препорода: Русини и стварање Краљевине СХС/Југославије” на тему 100-рочніци Велькай народнай

скупштини у Новим Садзе на хторей руску за ёднїцу представлял 21 делегат. О значносци ангажования Руснацох у тих историйних хвилькох на трибини гуторели велї руски научовци, а Яков Кишюгас бешедовал о образованю Руснацох и розвою конфесионалных школох на народним языку, а потим и о державных школох.

Тиж так, Яков Кишюгас ше дзечнє одволовал на шицки поволанки на семинари у организациі руских институцийох хтори були наменені просвітним роботніком у школох дзе ше настава одвива на руским языку. Єден з остатніх таких семинарох бул 2017. року у Коцуре у организациі Оддзеленя за русинистику Філозофского факультету у Новим Садзе, у сотрудніцтве з Национальным совитом Руснацох, на хторым Кишюгас гуторел о образовных стандардох у настави руского языка.

БИБЛИОГРАФИЯ РОБОТОХ ЯКОВА КИШЮГАСА

А) ЧИТАНКИ (САМОСТОЙНИ И У КОАВТОРСТВЕ)

- Литература и уметносц: за III класу професійноунапряменого образования и виховання среднього ступня з руским виучуючим язиком.** Нови сад: Покраински завод за издавање уџбеника, 1977, 287 б. (зоз Юлияном Тамашом и Дюром Сопком)
- Кридла над ровніну: читанка за шесту класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1986, 112 б. (зоз Стеваном Мицичом)
- Квиток у руки: читанка за II класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1986, 92 б. (илустровал Драган Єринич)
- Кридла над ровніну: читанка за шесту класу основній школи, друге вименене и дополнене видане.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1986, 127 б. (зоз Стеваном Мицичом)
- Небо над ровніну: читанка за седму класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1987, 116 б. (зоз Стеваном Мицичом)
- Облапим швет: читанка за III класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1987, 95 б. (илустровали Михайло Писанюк и Бошко Шево)
- Обрацме ше гу слунку: читанка за осму класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1988, 125 б.
- Отворена длань: читанка за штварту класу основній школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1988, 114 б. (зоз Васильом Мудрим; илустровали Михайло Писанюк и Ратомир Пешич)

9. **Гвида над ровнїну: читанка за пияту класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1989, 135 б. (2. виданє, зоз Стеваном Мицичом; рисунки портретох писательох: Разия Вила Празновия; илустровала Мая Мишевич)
10. **Облапим швет: читанка за III класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1990, 95 б. (2. виданє, илустровали Михайло Писанюк и Бошко Шево)
11. **Квиток у руки: читанка за II класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1990, 92 б. (2. виданє, илустровал Драган Єринич)
12. **Кридла над ровнїну: читанка за шесту класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1991, 127 б. (2. вименєне и дополнєне виданє; зоз Стеваном Мицичом)
13. **Отворена длань: читанка за штварту класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за уџбенике, 1992, 110 б. (2. вименєне виданє; зоз Васильом Мудрим; илустровали Михайло Писанюк и Ратомир Пешич)
14. **Читанка: за II класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1994, 86 б. (3. вименєне виданє; илустровали Драган Єринич и Мирослава Ракович)
15. **Читанка за III класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1995, 111 б. (3. вименєне виданє; илустровали Михайло Писанюк и Бошко Шево)
16. **Читанка: за III класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1995, 111 б. (3. вименєне и дополнєне виданє; илустровали Михайло Писанюк и Бошко Шево)
17. **Читанка: за штварту класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1995, 110 б. (3. вименєне виданє; зоз Васильом Мудрим; илустровали Михайло Писанюк, Ратомир Пешич и Аранка Фараѓо)
18. **Гвида над ровнїну: читанка за пияту класу основнєй школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1995, 123 б. (4. виданє; зоз Стеваном Мицичом; рисунки портретох писательох: Разия Вила Празновия; илустровала Мая Мишевич)
19. **Читанка: за штварту класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2003, 76 б. (5. вименєне виданє; илустровал Лазо Сатмари)
20. **Читанка: за VII класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2003, 140 б. (зоз Стеваном Мицичом)

21. **Читанка: за пияту класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2008, 106 б. (7. вименене видане; зоз Стеваном Мицичом; илустровал Любомир Сопка)
22. **Читанка: за II класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2011, 73 б. (7. видане; илустровал Войн Гуцуња)
23. **Читанка: за штварту класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2011, 76 б. (7. видане; илустровал Лазо Сатмари)
24. **Читанка: за III класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2014, 87 б. (6. вименене видане; илустровал Любомир Бабич)
25. **Читанка за другу класу основнай школи.** Завод за уџбенике, Београд, 2021, 80 б. (зоз Любицу Бучко).
26. **Читанка: за пияту класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2021, 95 б. (илустровал Зоран Пешкан).
27. **Читанка: за шесту класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2021, 113 б. (илустровал Ђорђе Милович)
28. **Читанка: за III класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2022, 99 б. (зоз Любицу Бучко; илустровали Любомир Бабич и Неманя Ристич)
29. **Читанка: за штварту класу основнай школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2022, 119 б. (зоз Любицу Бучко)
30. **Читанка: за 7. класу основнай школи,** Београд: Завод за уџбенике, 2022, 123 б. (зоз Андреу Медеши)
31. **Читанка за 8. класу основнай школи,** Београд: Завод за уџбенике, 2022, 163 б. (зоз Андреу Медеши)

Б) РУСКИ ЯЗИК И КУЛТУРА ВИСЛОВИОВАНИЯ

32. **Руски јазик и култура висловијования: за VII класу основнай школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1987, 116 б. (1. видане; зоз Магдалену Семан-Кишюгас и Миколом М. Кочишом)
33. **Руски јазик и култура висловијования: за IV класу основнай школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1988, 101 б. (1. видане; илустровал Борисав Станојчић)
34. **Руски јазик и култура висловијования: за VIII класу основнай школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1988, 127 б. (1. видане; зоз Миколом М. Кочишом)

35. **Руски јазик и култура висловијования: за VII класу основнєј школи.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1990, 116 б. (2. виданє; зоз Магдалену Семан-Кишюгас и Миколом М. Кочишом)
36. **Руски јазик и култура висловијования: за VIII класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1995, 127 б. (4. виданє; зоз Миколом М. Кочишом)
37. **Руски јазик и култура висловијования: за VII класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2003, 127 б. (зоз Магдалену Семан-Кишюгас и Миколом М. Кочишом)
38. **Руски јазик и култура висловијования: за VI класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2008, 242 б. (2. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас)
39. **Руски јазик и култура висловијования: за VIII класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2010, 146 б. (1. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас)
40. **Швет словох: руски јазик и култура висловијования: за III класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2012, 103 б. (10. виданє; илустровал Зоран Пешкан)
41. **Слово по слово: руски јазик и култура висловијования: за II класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2012, 88 б. (10. виданє; илустровал Дарко Ђорђевич)
42. **Руски јазик и култура висловијования: за 7. класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2012, 188 б. (2. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас)
43. **Руски јазик и култура висловијования: за V класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2012, 144 б. (3. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас; илустровал Младен Андєлкович)
44. **Руски јазик и култура висловијования: за VI класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2013, 242 б. (3. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас; илустровал Драган Бибин)
45. **Руски јазик и култура висловијования: за IV класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2014, 104 б. (8. виданє; илустровал Борис Кузманович)
46. **Руски јазик и култура висловијования: за VI класу основнєй школи.** Београд: Завод за уџбенике, 2017, 242 б. (3. виданє; зоз Меланију Сабадош и Магдалену Семан-Кишюгас; илустровал Драган Бибин)

47. **Руски язик и култура висловйования: за VII класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2017, 188 б. (2. видане; зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас; илустровала Ваня Тодорич)
48. **Руски язик и култура висловйования: за IV класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2019, 103 б. (илустровал Борис Кузманович)
49. **Руски язик и култура висловйования: за 7. класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2020, 188 б. (2. видане; зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас; илустровала Ваня Тодорич)
50. **Руски язик и култура висловйования: за 8. класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2020, 146 б. (2. видане; зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас)
51. **Руски язик и култура висловйования: за 5. класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2021, 160 б. (зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас) 3. вид
52. **Руски язик и култура висловйования: за 6. класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2021, 241 б. (зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас) 1. вид
53. **Слово по слово: руски язик и култура висловйования: за II класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2021, 105 б. (зоз Анамарию Рамач Фурман) 1. вид
54. **Руски язик и култура висловйования: за VII класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2022, 188 б. (1. видане; зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас)
55. **Руски язик и култура висловйования: за VIII класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2022, 164 б. (1. видане; зоз Меланию Сабадош и Магдалену Семан-Кишиюгас)
56. **Швет словох: руски язик и култура висловйования: за III класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2022, 131 б. (1. видане; зоз Анамарию Рамач Фурман; илустровал Зоран Пешкан, Неманя Ристич)
57. **Руски язик и култура висловйования за IV класу основнай школы.** Београд: Завод за уцбенике, 2022, 127 б. (1. видане; зоз Любичу Бучко)

В) РОБОТНИ ЛІСТКИ

58. **Слово по слово: роботни лістки зоз руского язика за II класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за видаване учебнікох, 1986, 71 б. (илустровала Мирослава Ракович)

59. **Швет словох: роботни лістки з руского ўзбекскага языка за III класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1987, 75 б. (илустровала Аранка Фараго)
60. **Слово по слово: роботни лістки з руского ўзбекскага языка за II класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1989, 71 б. (2. видане; илустровала Мирослава Ракович)
61. **Швет словох: роботни лістки з руского ўзбекскага языка за III класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1990, 75 б. (илустровала Аранка Фараго)
62. **Слово по слово: руски ўзбекскага языка и культура висловівания: за II класу основнай школы, Београд:** Завод за уџбенике, 2012, 88 б. (10. видане; илустровал Дарко Дъордевич)
63. **Слово по слово: руски ўзбекскага языка и культура висловівания: за II класу основнай школы: [роботни лістки з руского ўзбекскага языка за другу класу основнай школы].** Београд: Завод за уџбенике, 2018, 107 б. (зоз Анамарию Рамач-Фурман, илустровал Дарко Дъордевич)
64. **Слово по слово: руски ўзбекскага языка и культура висловівания: за II класу основнай школы: [роботни лістки з руского ўзбекскага языка за другу класу основнай школы].** Београд: Завод за уџбенике, 2021, 105 б. (зоз Анамарию Рамач-Фурман)
65. **Швет словох: руски ўзбекскага языка и культура висловівания: за III класу основнай школы.** Београд: Завод за уџбенике, 2022, 131 б. (зоз Анамарию Рамач-Фурман, илустровали Зоран Пешкан и Неманя Ристич)

Г) УЧЕБНІКИ ЗА ВИБОРНУ НАСТАВУ РУСКОГО ЯЗИКА

66. **Видзим, ходзим, чуем, чувствуем: учебнік пестравання рускага языка з элементамі нацыянальнай культуры за IV, V и VI класу основнай школы.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1998, 200 б.
67. **Ход и час III: учебнік пестравання рускага языка з элементамі нацыянальнай культуры: за седму и осму класу основнай школы.** Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2005, 93 б.
68. **Черешнёв квиток 1: учебнік пестравання рускага языка з элементамі нацыянальнай культуры за I, II и III класу основнай школы на рускім языку.** Београд: Завод за уџбенике, 2014, 168 б. (илустровала Сладяна Кишюгас)

Г) ЛЕКТИРИ

69. **Бразда як судьба: выбор зоз сучаснай прози за дзэци на руским языку: домашнє читане за VI класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1989, 109 б. (илустровал Любомир Сопка)
70. **Руски народни писні: домашнє читане за VII класу основнай школы.** Нови Сад: Завод за издавање уџбеника, 1990, 42 б. (илустровал Любомир Сопка)

Д) РОБОТА НА ЗБИРКОХ ЗАДАТКОХ ЗА УПИС ДО ШТРЕДНІХ ШКОЛОХ

71. **Збирка задаткох зоз математики за квалификацыйни испит за упіс до штредніх школох 2000/2001. року** / Цана Томич (ред.). Београд: Министерство просвіти Республіки Сербії, 2000, 47 б. (преклад зоз сербскага на рускі язик)
72. **Збирка задаткох зоз руского язика за квалификацыйни испит за упіс до штредніх школох 2000/2001. року** / Яков Кишюгас, Надежда Ристич (ред.). Београд: Министерство просвіти Республіки Сербії, 2000, 139 б.
73. **Zbierka úloh zo slovenského jazyka na kvalifikačnú skúšku na zápis na stredné školy roku 2000/2001** / Samuel Fekete, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (red.). Belehrad: Ministerstvo osvety Republiky Srbska, 2000, 124 str.
74. **Riešenia úloh zo slovenského jazyka a matematiky na zápis na stredné školy roku 2000/2001** / Samuel Fekete, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (red.). Belehrad: Ministerstvo osvety Republiky Srbska, 2000, 38 str.
75. **Ришения задаткох зоз руского язика и математики за квалификацыйни испит за упіс до штредній школи 2000/2001** / Яков Кишюгас, Надежда Ристич, Цана Томич (ред.). Београд: Министерство просвіти Республіки Сербії, 2000, 24 б.
76. **A 2000/2001 -es tenév középiskolaiba iratkozó tanulók felvételi vizsgakérdései magyar nyelvből** / Radmila Marković, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (szerkesztők). Belgrád: Szerb Köztársaság Oktatásügyi Minisztériuma, 2000, 151 str.
77. **A 2000/2001 -es tenév középiskoláiba iratkozó tanulók felvételi vizsgakérdéseinek megoldása magyar nyelvből** / Radmila Marković, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (szerkesztők). Belgrád: Szerb Köztársaság Oktatásügyi Minisztériuma, 2000, 59 str.
78. **Збирка задаткох зоз руского язика: за закончующи испит у основним**

образовано и воспитаню за школски 2010/2011. рок / Яков Кишюгас, Ана Мария Рамач, Мелания Сабадош, Медеши Ксения, Ксения Варга. Београд: Министерство просвети Републики Сербиј: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Нови Сад: Педагогийни завод Войводини, 2011, 115 б.

79. **Culegere de exerciții la limba română pentru examenul de calificare pentru înscrierea la școlile medii în anul școlar 2000/2001 / Romanța Iovanovici, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (redactori). Belgrad : Ministerul Învățământului Republicii Serbia, 2000, 117 str.**
80. **Soluțiile exercițiilor la limba română pentru examenul de calificare pentru înscrierea la școlile medii în anul școlar 2000/2001 / Romanța Iovanovici, Jakov Kišjuhas, Nadežda Ristić (redactori). Belgrad: Ministerul Învățământului Republicii Serbia, 2000, 18 str.**
81. **Збирка задатака из српског језика за квалификациони испит за упис у средње школе 1996/97. године / Марина Костић, Надежда Ристић, Милија Николић, Милорад Дешић, Злата Златановић, Јаков Кишјухас, Вук Алексић (уредници Марина Костић, Надежда Ристић). Београд: Министарство просвете Републике Србије: Просветни преглед, 1996, 79. стр.**
82. **Збирка задаткох зоз Руского язика за закончующи испит у основним образованю и воспитаню : за школски 2019/2020. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня: Просветни преглед, 2020, 217 б.**
83. **Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюющи испит у основним образованю и воспитаню : за школски 2018/2019. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня: Просветни преглед, 2019, 217 б.**
84. **Збирка задаткох зоз руского язика: за закончуюющи испит у основним образованю и воспитаню за школски 2012/2013. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Министерство просвети, науки и технологийного Републики Сербиј: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Нови Сад: Педагогийни завод Войводини, 2012, 125 б.**
85. **Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюющи испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2016/2017. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня : Просветни преглед, 2017, 212 б.**

86. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2017/2018. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Београд: Просветни преглед, 2017, 216 стр.
87. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2015/2016. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня : Просветни преглед, 2016, 209 стр.
88. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2022/2023. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга, Александер Мудри. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Београд: Просветни преглед, 2023, 221 б.
89. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2021/2022. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга, Александер Мудри. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Београд: Просветни преглед, 2022, 222 б.
90. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2020/2021. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга, Александер Мудри. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Београд: Просветни преглед, 2021, 218 б.
91. Збирка задаткох зоз Руского язика за закончуюци испит у основним образованю и воспитаню: за школски 2023/2024. рок / Яков Кишюгас, Анамария Рамач Фурман, Мелания Сабадош, Ксения Медеши, Ксения Варга, Александер Мудри, Ана Римар-Симунович. Београд: Завод за вредноване квалитету образованя и воспитаня; Београд: Просветни преглед, 2024, 221 б.

Е) СТАТІЇ

92. Методични ориєнтації у школских граматикох Миколи М. Кошиша, Studia ruthenica, 1999/2000, 7, б. 13–19.
93. Наставни програм као израз аутентичне културе, Информатор, Центар за мултикультуралност, 1999, ч. 4/5, 18–22.
94. Гавриїл Костельник и концепцийне питанс воспитаня, Швейцарія, 2006, рок 44, ч. 2, 153–158.

95. На раздражу концепцийох або Александр Духнович «Книжица читалная для начинающих», Шветлосц, 2007, рок 45, ч. 4, 516–518.
96. Национална стратегия Руснацох у Сербії по 2020. рок. / Нови Сад: Национални совит рускей национальней меншини: Руске слово, 2013. 171 б. (зоз Богданом Виславским, Михайллом Фейсом, Борисом Варгом, Янком Рамачом, Михайллом Катоном, Мирославом Кевеждийом, Юлияном Тамашом)
97. Стратегії воспитання (1), Шветлосц, 2015, рок 63, ч. 1, 77–96.
98. Стратегії воспитання (2), Шветлосц, 2015, рок 63, ч. 2, 211–224.
99. Стратегії воспитання (3), Шветлосц, 2015, рок 63, ч. 3, 379–388.
100. Стратегії воспитання (4), Шветлосц, 2015, рок 63, ч. 4, 557–567.
101. Преференције животних стилова младих и могућност евалуације васпитног рада на основу резултата дијахроног трансверзалног истраживања у дому ученика „Бранково коло” у Новом Саду. In: Конференција Васпитни рад у домовима ученика средњих школа Републике Србије 1, 19–21. мај 2017, Дивчибаре, Београд (Зборник радова), Београд: Институт за економију и право, 2017, с. 48. (зоз Бранку Илич)

€) ПРИКАЗИ КНЇЖКОХ И РЕЦЕНЗІЇ

102. Мадярско-руски мозаїк словох, Studia ruthenica, 7, 1999/2000, 134–136. (приказ кнїжки *Zsírosné Jobbágы Mária: Ismerjenek meg minket!* (Витайце у нас!), Nyíregyháza, 1988)
103. На иншаки способ написана история, Studia ruthenica, 5, 1996/1997, 53–55. (приказ кнїжки *Српско-русински речник*, Нови Сад, 1996).
104. Од локалного по универсалне, Шветлосц, 2006, рок 44, ч. 1, 59–64. (приказ кнїжки *Ошлепени словоій*, Нови Сад, 2005).
105. „Яй, Боже мой, яке я то вельке” Дюри Папгаргая, Руске слово, 2005, рок 61, ч. 10, 8 б. (приказ кнїжки „Яй, Боже мой, яке я то вельке” Дюри Папгаргая)
106. Руснаци у Новим Орахове, Studia ruthenica, 2009, 57–58. (приказ кнїжки Руснаци у Новим Орахове, Русини у Новом Орахову, Ruszinok Zentagunarason, Ново Орахово, 2009).
107. Бајкино јастуче. / Меланија Римар. Нови Сад: Дневник, 2007, 77 б. (рецензент)
108. Дуга над Дунайом: писнї. / Михал Рамач. Нови Сад: Руске слово, 2018, 87 б. (рецензент)

109. **Дванац сказки.** / Ирина Гарди Ковачевич. Нови Сад: Руске слово, 2008, 104 б. (рецензент)
110. **Српско-русински речник** / Јулијан Рамач. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1997. (ушорел Лексикологийну картотеку руского јазика)

Ж) ПРЕКЛАДИ

111. **География: иевропски континенти: за VII класу основнай школы** / Милан Баћ, Корнел Дере, Йован Дюричич. Нови Сад: Покрајнски завод за издаване учебнікох, 1977, 169 б. (преклад зоз сербскага на рускі язык, ведно зоз Владимиром Фа)
112. **Дзецинство** / Максім Горкі (илустровал Браніслав Добановачкі). Нови Сад: Завод за издаване учебнікох, 1979, 121 б.
113. **Дзецинство** / Максім Горкі (илустровал Браніслав Добановачкі). Нови Сад: Завод за издаване учебнікох, 1982, 121 б. (друге видане)
114. **Дзецинство** / Максім Горкі (илустровал Браніслав Добановачкі). Нови Сад: Завод за издаване учебнікох, 1996, 121 б. (трэце видане)
115. **Козара** / Томіслав Ракочевіч (илустровала Мілена Балабаніч). Београд: „Єж”, Нови Сад: Руске слово, 1981.
116. **Сут’єска** / Томіслав Ракочевіч (илустровала Мілена Балабаніч). Београд: „Єж”, Нови Сад: Руске слово, 1981.
117. **Тарас Бульба** / Ніколя Гоголь. Нови Сад: Завод за издаване учебнікох, 1980, 127 б. (преклад з русійскага на рускі язык)
118. **Тарас Бульба** / Ніколя Гоголь. Нови Сад: Завод за издаване учебнікох, 1982, 127 б. (преклад з русійскага на рускі язык, 2. видане)

З) КНІЖКИ И ПРИРУЧНІКИ О ВОСПІТНЕЙ РОБОТИ У ШКОЛЯРСКИХ ДОМОХ

119. **Васпитни рад и организација живота и рада у домовима ученика средњих школа: приручник.** Београд: Министарство просвете, сектор за ученички и студенцкі стандард, 1998, 143 б. (са Гаврилом Маловићем и Недељком Трнавцем)
120. **Интернати: светско искуство.** Београд: Мрљеш, 2002, 206 стр. (зоз Алексеем Кишюгасом)
121. **Дом ученика-друга школа.** / Міленко С. Стојнић. Београд: Институт

- за економику и финансије, 2002, 158 стр. (рецензент)
122. **Стратегије васпитања: приручник за васпитаче у домовима ученика.** Београд: Институт за економику и финансије, 2006, 247 стр.
123. **Интернати: светско искуство брижне заједнице.** Београд: Институт за економију и право, 2014, 254 стр. (зоз Алексејом Кишюгасом)

И) НЕОБЯВЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

124. **Odnos književnog i životnog iskustva od I do VIII razreda osnovnog vaspitanja i obrazovanja.** Novi Sad: Filozofski fakultet, 1992, 310 str.

ЛИТЕРАТУРА О АВТОРОВИ И ИНТЕРВЮИ

Сабадош, Иван: **Система добра, процес у кризи: ище раз о стану у руским образованју:** др Яков Кишюгас. Руске слово, 2014, рок 70, ч. 28, б. 6.

Фейса, Славица: „Ход и час” найудатнјеша књижка: додзелени награди „Стоян Новакович” медзи наградзенима др Яков Кишюгас. Руске слово, 2006, рок 62, ч. 39, б. 9.

Фейса, Славица: **Не маме бриги зоз державу, алс сами зоз собу:** др Яков Кишюгас о факултативним ученю руского јазика у наших местох. Руске слово, 2011, рок 67, ч. 49, б. 2.

Планчак-Сакач, Олена: **Зоз снованьем националних совитах други организацији страцели три штвартини својого смысла: интервю зоз др Яковом Кишюгасом.** Руске слово, 2006, рок 62, ч. 4. б. 6.

Сабадош, Славка: **Учебніки за пестованє руского язика з елементами национальней культуры.** Studia ruthenica, 2001/2003, 8, 166–168. (приказ кнїжкох Якова Кишюгаса Черешньов квиток, Београд, 2000; Яков Кишюгас Путуєм, видзим, чуєм,чуствуєм, 1998).

Гайдук, Леона: **Учебніки пестовання руского язика.** Studia ruthenica, 2001/2003, 8, 163–165. (приказ кнїжкох Якова Кишюгаса Черешньов квиток, Београд, 2000; Яков Кишюгас Путуєм, видзим, чуєм,чуствуєм, 1998).

Фейса, Славица: **Гу 260-рочніци образования Руснацох у Войводини (28), Водзел реформу школства у цалей жеми.** Руске слово, 2013, рок 69, ч. 4. б. 12.

ЗАКЛЮЧЕНЕ

У тим вигледованю операли зме ще на бази податкох бібліотекарско-інформаційнай системи бібліотекох у Сербії. На основи податкох составена бібліография хтора ма шлідуюце число обявених роботох: 31 читанку, 25 книжки за виучованє руского язика и культуры висловівания, 7 роботні лістки за руски язик, 3 учебніки за виборну наставу руского язика з елементами национальнай культуры, 2 лектири, 20 збирки задаткох и збирки ришеньох задаткох за упис до штреднєй школи, 10 статї, 9 прикази книжкох и рецензии, 9 єдинки поєдинечних виданьох, 8 преклади книжкох, 2 приручніки о воспитней роботи у школьарских домох, 5 книжки о воспитней пракси у школьарских домох, 1 лексикологийну картотеку, 1 необявену докторску дисертацию и 7 тексты о авторови або интервюи зоз Яковом Кишюгасом.

Така бібліография хтора ма 124 бібліографийни єдинки шведочи о тим же Яков Кишюгас бул єден зоз найплоднєйших руских авторох учебнікох, приручнікох и роботних текох за порядну и виборну наставу у основных и штредніх школох. Зоз свою пошвецену просвітно-педагогийну роботу у великой міри утверdzел методику настави у образованю по руски. Немерліве доприношене дал и у рамикох унапредзована стандардох домского змесценя як автор и коавтор приручнікох и роботох, а на осучасньованю живота у школьніх интернатох пошвецено робел и з позиций над'зорніка за школьні стандарт у штредньюшколских домох и интернатох на території цалей Сербії.

Тота робота представя перше пробованє же би ще составело подполну бібліографию роботох Якова Кишюгаса и обчекує ще же будзе основа за дальшу роботу на составяню вкупней бібліографии того визначного педагогично-просвітного роботніка.

Ana Rimar Simunović
Aleksandra Dejanović

BIBLIOGRAPHY OF THE WORKS BY DR JAKOV KIŠJUHAS

SUMMARY

This is the first attempt to compile full bibliography of works by dr Jakov Kišjuhas which is based on few sources, mainly on information system libraries in Serbia. Works are divided in several groups: books, worksheets, articles etc. We gave informations about his life and professional career and we collected informations about his works in numerous scientific conferences, workshops and projects. We tried to summarize the great work of Jakov Kišjuhas on improvement education in Ruthenian language. The total number of published works is: 31 reading books, 25 Ruthenian language and cultural expression workbooks, 7 Ruthenian language workbooks, 3 Ruthenian lagauge as an elective subject textbooks, 2 readings, 20 collections of tasks for enrollment in secondary school, 10 works, 9 bibliography units from the editing activities, 8 book translations, 2 handbooks for educational work in boarding schools, 1 lexicological index, 1 unpublished doctoral dissertation and 7 texts about Jakov Kišjuhas. Thanks to this data, we concluded that he wrote the largest number od textbooks, readers and workbooks in Ruthenian language. His contribution in standardization of the boarding schools in Serbia was respectful, especially in the context of improvement interpretation and praxis of upbringing and education in boarding.

KEYWORDS: Jakov Kišjuhas, education, reading books, Ruthenian language Workbooks.

ЛИТЕРАТУРА

- Kišjuhas J. (2007) Modeli vzgoje v globalni družbi. U: Dečman Dobrnjič O., Bekš M., (Red.) (2007). *Zbornik I. mednarodne konference vzgojiteljev dijaških domov*. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo. 40–56.
- Kišjuhas J. (2009) Strategije vaspitanja: priručnik za vaspitače u domovima učenika. Beograd: Institut za ekonomiku i finansije. (Cyrillic)
- Kišjuhas J.–Kišjuhas A. (2002) Internati: svetsko iskustvo. Beograd. Mrlješ.
- Malović G.–Trnavac N. & Kišjuhas J. (1998) Vaspitni rad i organizacija života i rada u domovima učenika srednjih škola: priručnik. Beograd: Ministarstvo prosvete, sektor za učenički i studentski standard. (Cyrillic)
- Seminar za naših prosvitnih robotnjikoh (2017) Образоване. Превжате 11. новембра 2024. зоз <https://www.ruskeslovo.com/%d0%a1%d0%b5%d0%bc%d0%b8%d0%bd%d0%b0%d1%80-%d0%b7%d0%b0-%d0%bd%d0%b0%d1%88%d0%b8%d1%85-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%81%d0%b2%d0%b8%d1%82%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%bd%d1%97%d0%ba/>
- Dom učenika srednjih škola Zaječar (2015) Savetovanje: Vaspitni rad u domovima učenika. Превжате 20. новембра 2024. року зоз <https://www.internatza.edu.rs/index.php/196-s-v-v-nj-v-spi-ni-r-d-u-d-vi-uc-ni>
- Škola od 70. po nješka. Nastavni kader u gimnaziji u Ruskim Keresture. Превжате 19. новембра 2024. зоз <https://petrokuzmjak.com/primer-strane/>
- Kulturni centar Novi Sad (2018) Veoma posećena tribina „Rusini i stvaranje kraljevine SHS/Jugoslavije”. Превжате 23. новембра 2024. року зоз <https://www.kcns.org.rs/vest/veoma-posecena-tribina-rusini-i-stvaranje-kraljevine-shs-jugoslavije/>
- Institut za ekonomiju i pravo (2024) Naš tim. Превжате 15. новембра 2024. року зоз <https://iep.rs/nas-tim/>